

Dabas zinības | Eksperimenti

3.07. Iztēles pasaulē (Kornels, vides spēle) NP

“Vēl ilgi pirms saullēkta tās sāka gatavoties lidojumam. Kad plāns bija pārspriests, to balsis ieskanējās viegls satraukums. Tās sāka strauji grozīt galvas, un tad pēkšņu, iegriežoties pa vējam, visas bija gaisā, četrpadsmit vai četrdesmit uzreiz, ar uzvaras saucienu platiem spārniem šķeļot tumsu. Tās riņķoja, strauji celdamās gaisā, un izzuda skatienam. Arturs sāka justies neveikli. Viņš kļuva nemierīgs... Viņš vēlētās pievienoties un izjust rīta lidojumu, kas acīmredzot bija tik patīkams. Viņu vidū valdīja draudzība, brīva disciplīna un dzīvesprieks. Kad Arturam blakusstāvošā zoss izplēta spārnus un savēcināja tos, viņš gluži neapzināti izdarīja to pašu.”

No T. H. Vaita grāmatas “Pagātnes un nākotnes karalis”

Nepieciešams:

1

Ja, iespējams, mūzikas ieraksts.

Darba gaita:

2

1. Lai stāstījums būtu patiesi iedarbīgs, tam jāspēj pacelt klausītāju iedvesmojošu faktu un cēlu domu un ideālu valstībā. Vairums zinātnieku bikli izvairās no “antropomorfisma” un mēdz teikt, ka koki nespēj just un tie nespēj sevi apzināties. Tomēr daudzi dzejnieki piedēvējuši kokiem cilvēciskas īpašības. Un būtībā nav nav svarīgi, kuriem ir taisnība. Daudz svarīgāks ir tas, ko mēs jūtam, kad “kļūstam” par koku un izjūtam, kā šis koks dzīvo. Tad mūsu pašu spēja iejusties citā (empātija) mūs bagātina un palīdz izkopt saudzīgu un bijīgu attieksmi pret vidi.
2. Tālāk dotajā spēlē ledomātais koks dalībnieki paši iedomājas, ka viņi ir lapu koki. Stāstītājs attēlo, cik tālu no stumbra stiepijas koka saknes un zari – dziļi zemē un augstu debesīs. Izaudzis koks dāvā pajumti neskatāmiem dzīvniekiem un augiem. Koki padara maigākas ekstrēmās sezonālās temperatūras svārstības, un padara labāku uzturēšanās vidi visiem meža iemītniekiem. Patiesībā viens pats koks atbalsta un baro daudzas dzīvības formu sabiedrības. Dzīvojot koka dzīvi ir

brīnišķīga prakse, lai paplašinātu ikviena simpātijas un uztveri – arī pret putniem, augiem un dzīvniekiem, un, daloties visā šajā pieredzē, “koks” (klausītāj) jūt sevi mostamies maigas jūtas pret citām dzīvības formām.

3. Kad plāno “Iztēles pasauli”, pajautā pats sev, kādu mācību gūt vai kādas īpašības vēlētos pārņemt no konkrētā auga, dzīvnieka vai dabas parādības. Tieši šai īpašībai savā stāstā piešķir galveno vietu.
4. Viena no koku īpašībām – īpaši apbrīnojams ir to iekšējais spēks. Koki nevar aizbēgt no apstākļiem, tiem ir jāstāv stingri pretim ziemas vētrām. Kamēr koki pacietīgi panes vēju, zibeņošanu un citas briesmas, tā saknes notur tos savās vietās. Šajā aktivitātē cilvēki jūt šo stingro atrašanās vietu, jebkuros laikapstākļos tie saņem spēku no dziļi iesakņojušām saknēm. Analogija ar cilvēka dzīvi ir pamācoša, jo dalībniekiem māca nemētāties no izmēģināšanas un pārbaudīšanas, bet pašiem smelties savu iekšējo spēku.

Metodiskās norādes:

3

Intuitīva novērošana, koncentrēšanās, empātija.

- 2 un vairāk cilvēki.
- 5 un vairāk gadi.

Leģenda stāsta, ka karalis Arturs vēl bijis zēns, kad viņu mācīja dižais burvis Merlins. Viņš zināja, ka dzīves skolu vislabāk apgūt dabā. Viņš arī saprata, ka labākais veids kā izprast dabu, ir kļūt par tās sastāvdaļu. Ar savu burvju spēku viņš pārvērtā Arturu dažādos dzīvniekos, lai zēns apgūtu to, ko viņam var iemācīt tikai šis dzīvnieks. “Iztēles pasaulē” ir vienreizēja iespēja izzināt citu dzīvības formu būtību. Intuitīvi izjūtot kādu citu dzīvu būtņi savā sirdī un prātā, mēs vieglāk spējam novērtēt šīs dzīvības formas mums sniegtās īpašās dāvanas.

Kad mēs radām pašu vadīto iztēli, atceries, – jo dziļāk cilvēki ieies jūsu radītajā tēlā, jo skaidrāk viņi atcerēsies visas detaļas. Lai stāsts būtu spilgtāks un skaidrāks, izvēlies vārdus un frāzes, kas apzīmē fiziskas sajūtas. Ja jūsu stāsti ir pilni ar vienreizējiem skatiem, smaržām, garšu un izjūtām, informācija, ko būsi tajos ieaudis, saglabāsies klausītāja atmiņā ilgu laiku. Atvēli pietiekami daudz laika, lai klausītāju iztēle apgūtu katru jūsu raidīto ainu. Padziļināt noskaņojumu palīdzēs atbilstoša fona mūzika (“Iedomātajam Kokam” es allaž fonā atskaņoju Bēthovena Pastorālo 6. simfoniju, Vivaldi “Gadalaiki” un Pačelbela “Kanonu re mažorā”.) “Iztēles pasaulē” ir vienreizēja iespēja izzināt citu dzīvības formu būtību. Intuitīvi izjūtot kādu citu dzīvu būtņi savā sirdī un prātā, mēs vieglāk spējam novērtēt šīs dzīvības formas mums sniegtās īpašās dāvanas.

Kad mēs radām pašu vadīto iztēli, atceries, – jo dziļāk cilvēki ieies jūsu radītajā tēlā, jo skaidrāk viņi atcerēsies visas detaļas. Lai stāsts būtu spilgtāks un skaidrāks, izvēlies vārdus un frāzes, kas apzīmē fiziskas sajūtas. Ja jūsu stāsti ir pilni ar

vienreizējiem skatiem, smaržām, garšu un izjūtām, informācija, ko būsī tajos ieaudis, saglabāsies klausītāja atmiņā ilgu laiku. Atvēli pietiekami daudz laika, lai klausītāju iztēle apgūtu katru jūsu raidīto ainu. Padziļināt noskaņojumu palīdzēs atbilstoša fona mūzika (“Iedomātajam Kokam” es allaž fonā atskaņoju Bēthovena Pastorālo 6. simfoniju, Vivaldi “Gadalaiki” un Pačelbela “Kanonu re mažorā”.) Lai stāstījums būtu patiesi iedarbīgs, tam jāspēj pacelt klausītāju iedvesmojošu faktu un cēlu domu un ideālu valstībā.

Adaptēts pēc J. B. Cornell. Sharing Nature: Nature Awareness Activities for All Ages. Nevada City, Crystal Clarity Publishers. 2015. Sagatavoja Jāzepe Logins
Pievienojusi: Elīza Kabakova (elizakabakova@inbox.lv)

iesniegt savu eksperimentu

Latvijas Ķīmijas un farmācijas
uzņēmēju asociācija

Dzimavu iela 93-27, Rīga, LV-1011

(+371) 67298683

lakifa@lakifa.lv